

Joanne Harris

Vianne

Vertaald door Frank van der Knoop

DE FONTEIN

Bouillabaisse

I

22 juli 1993

Op de avond van de vierde juli, Onafhankelijkheidsdag, verstrooide ik de as van mijn moeder in New York. De geur van de haven, de warme wind over de door de zon geblakerde stenen en de zoete, nostalgische zweem van pretzels, van *doughboys*, afval, rook en de hete, scherpe en gevaarlijke lucht van het dreunende vuurwerk aan de hemel kan ik me nog goed herinneren.

Daarna was ik klaar met New York. Die stad was haar droom geweest, niet de mijne. Van onze laatste dollars kocht ik een goedkoop vliegticket naar Marseille en drie dagen later zat ik aan een heel andere kade, met uitzicht op de Middellandse Zee. De warmte was hetzelfde, maar vanaf zee kwam een briesje aandrijven dat naar zout en ozon rook. Mijn bezit bestond slechts uit de kleren aan mijn lijf en een stoffen reistas met mijn papieren, mijn portemonnee, een stel schone kleren, de ring van mijn moeder en het tasje met toiletartikelen dat ik in de economyclass had gekregen. Ook had ik een wegenatlas van Frankrijk in zakformaat en de tarotkaarten van mijn moeder in hun kistje van sandelhout. Ik had nog geen vijfhonderd franc op zak, geen familie en geen onderkomen. Volgens mijn paspoort heette ik Sylviane Rochas. Het was hoog tijd om te verkassen.

Mijn moeder en ik hadden meestal voor steden gekozen. In een stad kun je makkelijker verdwijnen, zei ze altijd. Daar was het makkelijker om anoniem te blijven. Makkelijker om ongezien voorbij te gaan. Ik vroeg haar nooit waarom ze zo graag onzichtbaar wilde zijn. Maar steden zijn druk, onpersoonlijk en vol passanten. Steden betekenen zakken die gerold kunnen worden, goedkope hotels waar je vertrekt zonder de rekening te betalen, goedkope maaltijden,

tweedehandskleding en niemand die vragen stelt. Als een kind alleen door een stad loopt, zijn mensen niet nieuwsgierig, behalve als het duidelijk is dat het in moeilijkheden verkeert. Maar ik was een vindingrijk kind. Ik wist waar ik moest zijn, waar ik kon vinden wat we nodig hadden, hoe ik op markten gratis eten kon bemachtigen en hoe ik klusjes moest doen in ruil voor benodigdheden. Maar nu was ik voor het eerst echt alleen. Mijn moeder was er niet meer en daarmee waren ook haar angsten verdwenen, haar vrees te lang op dezelfde plek te blijven, om ergens wortel te schieten en haar angst voor de schaduw. Vooral die schaduw, de Man in het Zwart die ons achtervolgde. Het was allemaal verleden tijd, verstrooid op de wind aan de Hudson op die vierde juli. Ik was vrij.

Maar zo voelde het niet. Totale vrijheid kan soms verlamdend werken. Zoveel keuzemogelijkheden. Zoveel deuren die erom vragen geopend te worden. Telkens als we een keuze maken, moeten we vele andere keuzemogelijkheden aan ons voorbij laten gaan. Verworpen mogelijkheden, vrienden die je nooit zult leren kennen, levens die je nooit zult leiden en wegen die je nooit zult inslaan. Mijn moeder had altijd bepaald waar we naartoe gingen. Zoveel plannen en, uiteindelijk, zo weinig tijd om ze uit te voeren. En nu was ik hier, eenentwintig jaar, met niets dan keuzemogelijkheden die voor mij lagen. Ik voelde me als iets dat was komen aanwaaien op de wind, iets dat net zo makkelijk terzijde kon worden geschoven als zwerfafval.

De wind. Ja, ik voel hem weer. Hij verandert voortdurend van naam, net als wij altijd deden: tramontane, santa ana, sirocco, levant, oστria, mistral. Ik voel dat hij me wil meesleuren – naar Italië misschien, of naar Spanje, langs de kust naar Montpellier, of landinwaarts richting Toulouse of Armagnac.

Wat zal het zijn, Viane, wat zal het zijn? Bordeaux, Montpellier of Nice? Rome, Venetië of Milaan? Londen, Porto, Straatsburg of Berlijn? Maar nooit een plek waar we al eerder zijn geweest. En nooit Parijs. Dat nooit.

Ik open mijn wegeatlas op een willekeurige pagina. Dat deed mijn moeder soms om te kijken of er sprake was van synchroniciteit. De bladzijden tonen een deel van de rivier de Baïse, waaraan

een paar kleine *bastides* zich vastklemmen als bladeren aan een wijnrank. Het is een deel van Frankrijk dat ik niet goed ken, maar waar ik eindelijk, alsof ik geleid ben door mijn instinct, naar ben teruggekeerd.

Een van de *bastides* heeft een vrouwennaam. Vianne. Dat klinkt prettig, vind ik. Het is bijna mijn naam, maar net niet helemaal, een naam als een nieuwe scheut aan een boom. Een teken, misschien, van dingen die komen gaan. Een plaats om jezelf opnieuw uit te vinden. Het klinkt als een goede plek om naartoe te gaan, in elk geval tot er zich iets beters aandient. Ja, misschien ga ik wel naar Vianne en vind ik onderweg ook nog mezelf.

Vooralsnog moet ik me bezighouden met de vraag waar ik vanavond zal slapen, wat ik moet eten en hoe ik mijn plek moet vinden in deze stad waar ik een vreemdeling ben. En er is nog iets. Een soort lege ruimte binnen in mij. Geen rouw, want rouw is geen afwezigheid. Rouw is de last van de herinnering. De herinnering aan de dingen die je samen deed, maar nu alleen moet doen. De wetenschap dat die herinneringen, zelfs nu op dit moment, al aan het vervagen zijn als krijtstrepen op een muur en dat ik spoedig – misschien niet vandaag, maar misschien wel volgende week, volgende maand of zelfs volgend jaar – de vorm van haar gezicht zal vergeten, of de precieze kleur van haar ogen.

Als ik in de spiegel kijk, zie ik niets van haar in mezelf terug. Alleen de gemeenschappelijkheden die je krijgt als je een leven lang samen bent; dingen die zich in het lichaam hebben geëetst. Een door dezelfde zon gebruinde huid, dezelfde lachrimpeltjes rond de ogen. We hebben veel gelachen, mijn moeder en ik. Ik hoop dat mijn lichaam dat zal onthouden.

Maar toch is er die leegte. Het voelt als een leegte. Een ruimte die erop wacht gevuld te worden. Een levend potentieel, zelfs in de dood. Een echo van stemmen en gelach. Als ik alleen was, zou ik de kaarten raadplegen om te onderzoeken wat dat gevoel betekent. *De kaarten weten het beter dan jij, Viane. Luister naar wat ze te zeggen hebben.* En nu, midden op de dag aan de waterkant, omringd door de geuren van diesel, zout en gebakken vis die over de haven drijven, heb ik het gevoel dat het antwoord er al is, precies hier in

de zinderende lucht, en slechts wacht op het moment waarop het zich kan onthullen.

Ik kijk omhoog en zie een hemel met de perfect blauwe kleur van het gewaad van de maagd Maria. Het blauw wordt slechts doorsneden door een dubbel condensatiespoor dat in de zomerhemel is gekrast. De vorm ervan doet aan een rune denken die een spoor langs de hemel trekt. Zo te zien wijst hij naar de top van de heuvel die boven de oude stad uitrijst: een heuvel met daarop een stompe, vierkante toren, een soort fort, dat met goud is bekroond. De schittering van het zonlicht zendt signalen vanaf de top. Is het een kathedraal? Als je in een stad zoals deze ergens goud ziet, is dat meestal het eigendom van de kerk. Ik weet niets van Marseille – ook al zal ik het goed leren kennen – en bij gebrek aan een beter plan draai ik mij in de richting van die gouden spits aan de zomerhemel en loop ik door de smalle straatjes met hun hobbelige trap treden naar het gebouw dat ik al spoedig zal leren kennen als de Notre-Dame de la Garde, of zoals de inwoners van deze stad zeggen, de Goede Moeder – *Bonne Mère*.

De klim naar de top lijkt lang, erg lang te duren. Trappen met wel duizend treden verbinden het ene met kasseien verharde straatje met het andere. De straatkeien stralen warmte uit. Ik voel ze door mijn dunne schoenzolen. Mijn benen doen pijn en plotseling springen de tranen me bijna in de ogen. Zo voel ik me de laatste tijd wel vaker, maar dat zal wel normaal zijn. Ik ben nog maar kort zwanger, maar kan het toch al voelen. Er is iets veranderd. Ik ben niet misselijk, maar heb het gevoel dat er iets dreigt, als de voorzijde van een onweerswolk. Ik zie grote problemen opdoemen. Niet slechts omdat ik alleen ben, of omdat ik nog te jong ben, maar omdat het kind dat ik in mij draag mij zal vastleggen. Een kind zal me dwingen om me ergens te vestigen. Ik heb nooit geleerd hoe dat moet. Ze gaf me nooit de kans daarover na te denken. We waren luchtwezens die zich voedden met licht en regenwater. Het idee om verantwoordelijkheden te hebben, om bezittingen te hebben – al was het maar een set schone kleren – was gevaarlijk. Dat schiep een precedent.

Spullen zijn een last, zei ze altijd. Ze geven je het idee dat je bijzonder bent. Ze maken je wijs dat dit stukje aarde van jou zou kunnen

zijn, in plaats van je eraan te herinneren dat we slechts insecten zijn op de huid van de wereld, dansend op een vulkaan.

Mijn moeder zei dat soort dingen vaak, vooral in het laatste jaar van haar leven toen de kanker haar in zijn greep had. We kochten geneesmiddelen bij zwarthandelaren in New York: sterke opiaten die de pijn verdoofden, maar haar ook verward en onvoorspelbaar maakten.

Waarom heb ik je meegenomen? zei ze dan. *Waarom dacht ik dat je mij kon redden?*

Natuurlijk, op zulke momenten was ze zichzelf niet. Maar al in mijn vroegste jeugd had ze last van zulke wisselende stemmingen. Ik kan me de goede dagen herinneren: hoe ze lachte en vreugde putte uit de kleinste dingen, maar ook haar slechte dagen en haar sterker wordende angst voor de donkere schaduw die haar achtervolgde. De Man in het Zwart was een symbool, zowel van de toekomst als van het verleden. Hij was de reden dat we nergens langer bleven dan ongeveer een week; de reden dat ze mijn speelgoed weggooide – de olifant, de oude teddybeer; Molfetta, die lieve Molfetta – als ik ergens te veel aan gehecht raakte.

Hij zal het aan je ruiken, zei ze dan. *Hij weet wanneer je ergens aan gehecht raakt. Je kunt alleen aan hem ontsnappen door nergens van afhankelijk te zijn en in niemand te geloven.*

Vaak vroeg ik me af of dat betekende dat ze me op een dag in de steek zou laten. Soms verlangde ik daar bijna naar. Dat is iets waarover ik mij stiekem schaam: dat ik soms wilde dat mijn moeder me ergens achterliet. Nu ik binnenkort zelf moeder word, vraag ik me af of mijn kind ooit ook zo over mij zal denken en ervan zal dromen de wortels los te rukken die ik voor haar heb geplant. Want ik weet nu al dat dit kind het middelpunt van mijn wereld zal zijn. Dat voel ik, ook al is het op dit moment nauwelijks meer dan een kloppend hartje. Net zo goed als dat ik weet dat het ooit een plek nodig zal hebben waar het mij kan ontgroeien.

Dat is wat kinderen doen, Viane, zei mijn moeder vaak tegen mij. *Ze leren je te ontgroeien. Het is je taak van ze te houden. Maar het is hun taak aan je te ontsnappen. En je moet ze laten gaan, want dat ben je aan het universum verschuldigd.*

Dat was de les die ik leren moest, zei ze tegen mij, destijds met Molfetta. Molfetta was een konijn, het laatste speelgoed uit mijn vroegste jeugd, maar ook hetgeen waar ik het meest aan gehecht was. Ze had een soort vuilroze kleur en een lintje om haar nek en ik sleepte haar jarenlang overal mee naartoe. Zelfs toen ik haar kwijt was fluisterde ik, ergens in een van de vele donkere motelkamers, tegen haar. Ik stopte haar in bad in de wasbakken van talloze wegresterants. Door ons schuwe bestaan rook ze naar wat er op dat moment toevallig voor thuis moest doorgaan en toen ik acht was, liet mijn moeder haar achter op een bank bij een spoorlijn in Syracuse, om te leren dat ik mij nergens aan moest hechten. *Reizen met weinig bagage is makkelijker.*

Ik weet niet hoe je heet, zeg ik tegen het kind dat nu nog een lege plek in mijn toekomst is. *Toch weet ik nu al dat je ooit bij me zult weggaan. Reis met weinig bagage.* Ik knip met mijn vingers om die nare gedachte te verdrijven. *Tsk-tsk, wegwezen!* Maar het trieste gevoel blijft hangen. Altijd. Dat is de prijs die wij moeten betalen. Dat was een opvallend volwassen gedachte voor het meisje dat ik was, het meisje dat recepten en gestolen menukaarten van restaurants verzamelde en droomde van maaltijden die ze nooit zou eten op plekken waar ze nooit zou overnachten. Het meisje dat, als mijn moeder zonder de rekening te betalen uit een of ander goedkoop eettentje was weggelopen, stiekem terugsliep om het geld voor de serveerster achter te laten, omdat ze niet wilde dat zij de schuld van onze diefstal zou krijgen. Ik vraag me af hoeveel van mijn moeder nog in mijn onderbewuste schuilgaat en hoeveel van haar in deze zwangerschap is doorgesijpeld. Ik vraag me af hoeveel van haar schulden de wereld door mij wil laten aflossen, zodat ik mijn eigen geluk kan verdienen.

Ik beloof dat jij je Molfetta zult mogen houden, zeg ik tegen het kind in mijn buik. *Voor altijd. Wij zullen niet reizen met weinig bagage. We zullen onszelf zo zwaar beladen dat de wind gewoon over ons heen waait, de heuvels in.*

Maar de stem van mijn moeder is krachtig. *Een geschenk zonder verlies bestaat niet. De wereld eist dat er evenwicht is. Wees voorzichtig met je dromen, Viane. Wees voorzichtig met wat je belooft. Pak van*

de wereld wat je kunt en trek dan verder voor hij beseft wat je hebt meegenomen. Als je dat in gedachten houdt, ben je veilig. Dan zal de Man in het Zwart je niet vinden.

De zon is warm. Hij brandt in mijn ogen. Maar als ik naar de top van de Butte kijk, zie ik dat het goud boven op de toren een beeld van de maagd Maria is, met het kindje Jezus in haar armen. Ik heb niet veel verstand van kerken. Dat ik daar nooit kom, heeft meerdere redenen. Maar dit gebouw – deze basiliek – trekt me op de een of andere manier. Misschien komt het door de lange, koele schaduw die erlangs ligt. Misschien is het de geschiedenis waarvan elke straatkei doordrongen is. Of misschien komt het wel door die moeder die daar, hoog boven de stad, haar kindje stevig in haar armen houdt, voor het geval de wind hem wil meesleuren.

Bonne Mère. Hier in Marseille is dat een gebed, een eed, een vloek, een bezwering. De Goede Moeder is er hier voor ons allemaal, in elk aspect van ons dagelijks leven. Ze geeft deze verweesde stad hoop: de herinnering aan het moederschap.

Wat is een goede moeder, maman? Ik weet het niet. Niemand heeft mij beschermd tegen de wind. In plaats daarvan leerde jij me de storm te berijden en als een keilsteen over het water te scheren. Zodra je je momentum verliest zul je verdrinken. Om te overleven moet je altijd in beweging zijn. Ik weet precies wat ze nu tegen me zou zeggen: dat ik niet moet proberen dit kind te houden. *Een kind is een steen rond je hart. Een kind is een schuld die moet worden afgelost. Beter is het dat terug te geven aan de wereld,* zegt ze, *voor het verandert wie je bent. Geef het terug aan het universum, voor het je mee de diepte in sleurt.*

Tè laat, maman. Dit kind is van mij. Ik kan en wil het niet weggeven. Het zal misschien moeilijk worden, dat begrijp ik. Ik zal misschien moeilijke keuzes moeten maken. Maar het is mijn beslissing, *maman*. Mijn eerste zelfstandige, zonder jou, genomen beslissing. Dat voelt een beetje riskant, bijna alsof ik jou en alles wat wij zijn geweest daarmee afwijs. Maar wie was ik nu eigenlijk echt? En wie ben ik niet? Het zal tijd kosten om al die dingen te weten te komen. Maar er is één ding dat ik nu al weet, *maman*. Ik ben niet langer de satelliet die in een baan om jou heen draait.

Ik ben een moeder. *Bonne Mère*. Ik hoop dat ik een goede word.

Eindelijk was ik aan de top van de heuvel. De deur van de basiliek stond open. Binnen was het koel en rook het naar wierook en brandende kaarsen. Het plafond was zwaar verguld en de bogen waren opgebouwd uit contrasterende lagen witte en donkerrode stenen. Ze maakten een absurd vrolijke indruk. Net zuurstokken. Het resultaat was een verwarrende harlekinade van licht en kleuren met een door gereflecteerd zonlicht beschenen plafond en donkere schaduwen in de nissen langs de zijmuren.

Voor het sanctuarium stonden brandende votiefkaarsen. Ik ging op een van de houten banken bij de deur zitten. Kerken zijn koel in de zomer en bieden in de winter enige beschutting. Even is het een prettig gevoel om in het halfduister te zitten met geen ander geluid dan af en toe een paar zacht schuifelende voeten op de stenen vloer. Ik laat mijn pijnlijke hoofd in mijn handen rusten. Het is fijn om aan niets te denken. Maar geleidelijk dringt het besef tot mij door dat er iets naast me op de kerkbank ligt. Een soort pluchen beest. De versleten vacht heeft een perzikachtig aanzien gekregen. In het halfduister is niet goed te zien wat voor kleur het heeft, maar er zit een lint rond de nek en het komt me op de een of andere manier bekend voor. Ik pak het op, houd het voor mijn ogen en ruik de geur van donkere kamers, zweet, stoffige landwegen waar we wachten op een lift, gefrituurde etenswaren langs de straat en bibliotheekboeken. Ik weet dat het niet zo kan zijn, maar toch ben ik er zeker van dat dit Molfetta is, het pluchen beest uit mijn kindertijd, de veteraan waarmee ik zoveel wegen heb afgelegd en op zoveel plekken ben geweest.

Een teken. Mijn moeder zag overal voortekens in. Maar waarom zou Molfetta nu bij mij terugkomen? Even voel ik de aandrang haar in mijn zak te steken. Om haar als toetssteen te gebruiken. Om in het donker tegen haar te fluisteren. Maar misschien is er ergens een kind dat naar haar zoekt. Een kind dat er meer behoefte aan heeft dan ik en een vriendin nodig heeft. En dus laat ik het pluchen beest achter op de bank, voor iemand anders. Iemand die zich eenzaam voelt. Met mijn vingers knippend steek ik aan de voet van de Heilige Maagd van La Garde een denkbeeldige offerkaars

aan en zeg tegen haar, in een stilte die meer zegt dan woorden: *houd uw kindje goed vast, Bonne Mère. Zorg dat u hem niet laat vallen.*

Dan sta ik op, laat ik de koelte en duisternis van de kerk achter mij en loop ik de Marseillaanse warmte in, waar de hondsdagen net beginnen.

Marseille is een stad van uitersten. Kerken en kasseien, goud en steen, voedsel en honger, liefdadigheid en de alledaagse wreedheid van haastige mensen. Het is de oudste stad van Frankrijk, zeshonderd jaar voor Christus gesticht, met alle menselijke tegenstrijdigheden die daarbij horen.

De welvaart is gebaseerd op toerisme, geschiedenis en natuurlijk de katholieke kerk die de stad met goud en verguldsel domineert. De armoede woont in de bidonvilles; sloppenwijken van golfplaten, plastic bakken, plasticfolie en langs de straat gevonden deuren. De mensen hier zijn onbekommerd onbeschoft en warm en vriendelijk tegelijk, net als de mensen die we kenden toen we in Napels woonden. Arme mensen zijn soms zo: koud vanbuiten, warm vanbinnen. Misschien komt dat doordat de armen voor elkaar moeten zorgen.

Nadat ik de Notre-Dame de la Garde had verlaten, vond ik een ouderwetse bistro die geheel volgens de verwachting La Bonne Mère heette. Daar bestelde ik het dagmenu: bouillabaisse met veel brood en een karaf kraanwater. Pas toen drong tot mij door dat ik sinds het ontbijt in het vliegtuig – een stuk fruit, een droge croissant en een kop lauwe koffie – niets meer had gegeten. De eigenaar zag hoe ik at en vulde mijn kom nog eens zonder dat ik het behoefde te vragen. De soep was rijk van smaak, met saffraan, olie, groene anijs en sinaasappel. In Marseille was dit een goedkoop gerecht om te maken: schorpioenvis kost hier nagenoeg niets, mosselen zijn goedkoop en de in chique Parijse restaurants zo dure inktvis en zwemkrabben worden hier als ongedierte beschouwd en alleen voor stoofpotten gebruikt. Voedingsmiddelen hebben de merkwaardige eigenschap om als bedelaar het huis te verlaten en als rijk man terug te komen, dus allerlei dingen die we gratis bijeen kunnen sprokkelen – wilde groenten, scheermesschelpen, wilde knoflook,

kruiden, schaaldieren, krabben en zelfs slakken – zijn door koks tot luxe gerechten omgetoverd voor de verwende smaakpapillen van hen die niets tekortkomen.

Ik weet nog goed dat ik op de menukaart van een restaurant in New York zag hoeveel een dozijn escargots kostte. Wat hebben mijn moeder en ik toen gelachen. Die slakken hebben zeker gouden huisjes, zei ze. Wie had ooit gedacht dat wij zo chic waren? Het verdriet overvalt me weer. Ze is er niet meer. Om menu's wordt niet meer gelachen. Ze maakt geen wilde plannen meer, vertelt geen bizarre verhalen meer.

'Un p'tit pastis?'

'Nee, dank u, monsieur, ik ben zwanger.' Hoe vreemd mijn geheim aan een onbekende te moeten onthullen. Maar ook geheimen zijn een last. Ik voelde me plotseling een stuk lichter. De restauranthouder, een ernstig kijkende, stevig gebouwde man met grijs haar van ergens in de vijftig, glimlachte me toe.

'Gefeliciteerd. Blijf je hier een tijdje? Ben je op vakantie?'

Ik schudde mijn hoofd. 'Nee, ik ben op doorreis.'

Ik zag hem naar mijn handen kijken en vaststellen dat ik geen trouwring droeg. 'Waarheen?'

'Misschien volg ik de kust wel. Het is alweer jaren geleden dat ik aan zee woonde. Of misschien volg ik de loop van een rivier tot ik een plek vind waar ik me wil vestigen.'

Hij fronste. Hij had zware en strenge wenkbrauwen, maar daaronder zag ik twee vriendelijke ogen. 'Je bent nog erg jong om er alleen voor te staan. Heb je een plek om te overnachten?'

Ik dacht aan mijn vijfhonderd franc, waarvan er nu nog slechts driehonderdvijfentachtig over waren. 'Weet u een goede plek? Schoon? Niet te duur?'

Hij haalde zijn schouders op. 'Hier in het centrum is alles twee keer zo duur als elders. Maar verderop, voorbij het 14de arrondissement, zullen de huisjesmelkers je met huid en haar verslinden.'

Zulke kamerverhuurders kende ik wel. Ik had ze al eerder meegemaakt. Mannen met honkbalpetjes, broeken met wijde pijpen en messcherpe gezichten die je op lage, insinuerende toon aanspraken. Hun handen waren vettig van het tellen van contact geld. Mannen

met schichtige ogen. *Een kamer om te overnachten, juffie? Zoek je een kamer?* En dan brachten ze je naar een verticale sloppenwijk met kartonnen onderkomens in de trappenhuisen en krotwoningen op de daken en balkons naar een kamer die je moest delen met twee andere gezinnen, waar het naar urine en sigarettenrook stonk en waar je die avond, of misschien de volgende, door een andere man uit je dunne cocon van de slaap werd gerukt en in de regen op straat werd gezet omdat iemand anders meer geld had geboden voor de ruimte die jij in beslag nam.

De bistro-eigenaar bracht me een kop koffie met *navettes*, kleine bootvormige koekjes die naar oranjebloesem smaakten. ‘Boven mijn bistro heb ik een kamer die ik soms aan gasten verhuur. Honderdnegentig franc. Inclusief ontbijt. Hij is schoon en er zit een slot op de deur. Ik heet Louis Martin.’

‘Vianne Rochas.’ Die naam – een echte leugen was het niet – flapte ik eruit voor ik de kans kreeg me af te vragen waar die vandaan was gekomen.

‘Aparte naam. Is dat een afkorting van iets?’

‘Nee.’

‘Drink je koffie op, dan laat ik je de kamer zien.’

De kamer was klein en smal, vlak onder de dakbalken van het pand. Er was een raam op het zuiden met uitzicht op de baai. Een eenpersoonsbed met een gele chenille spreid. Een kledingkast. Een wasbak. Een porseleinen kan. Een paar verbleekte bloemetjesgordijnen. Het was prima. Het was perfect. Ik beseftte dat Louis mij die kamer had aangeboden omdat ik jong en mooi was en omdat ik had verteld dat ik zwanger was. Maar hij had gelijk: een vrouw alleen is kwetsbaar in een stad als deze. Natuurlijk was ik niet volkomen weerloos: ik had onderweg de nodige vaardigheden opgepikt. Maar de komende acht maanden moest ik me ergens settelen. Ik zou een huis nodig hebben, en een baan. Een plek waar ik kon blijven. Op dit moment had ik nog genoeg geld voor een tweede nacht in de bistro en misschien nog een paar maaltijden. Daarna was het op. Dan waren er alleen nog de wind, de muur en ik.

‘Je kunt je spullen hier laten staan,’ zei Louis. ‘Het is volkomen veilig.’

Veel spullen had ik niet. Het kistje van mijn moeder met haar tarotkaarten. Mijn tandenborstel bij de wasbak. Mijn jas in de kledingkast. Ik ben er altijd handig in geweest een plek de mijne te maken, zelfs als ik maar een of twee nachten bleef. Een paar bloemen in een vaas. De kussens neergelegd zoals ik dat prettig vond. Het is allemaal slechts een illusie, dat weet ik heus wel, maar toch maakt het alles minder onpersoonlijk. Alsof de kans bestaat dat ik op een dag een plek vind waarvan ik zeggen kan: ja, hier ben ik thuis.

Ik keek het kamertje rond. Opende het piepkleine raam om de zeelucht binnen te laten. Deed de deur op slot en stak de sleutel in het zijvak van mijn stoffen reistas, waarin ik ook mijn portemonnee en de ring van mijn moeder bewaarde. Die ring was van goud. Veertien karaat. Een trouwring, ook al was ze niet getrouwd, omdat een vrouw alleen met een kind soms aandacht trekt. Ze kocht hem toen ik klein was en zei: *het is makkelijker als mensen denken dat je getrouwd bent*. Was dat echt zo, vroeg ik me af. Zou ik die ring moeten houden, moeten dragen, om te voorkomen dat mensen over mij oordeelden? Maar het was niet hun oordeel waar ze bang voor was geweest. Ze was bang mij kwijt te raken. Misschien had iemand ooit een opmerking gemaakt – dat ze niet geschikt was om moeder te zijn. Misschien was er zelfs gesuggereerd dat ze niet eens mijn moeder was. Ik heb een vage herinnering aan een in het zwart geklede man – een priester – die zei: ‘Het is een zonde, Jeanne. Biecht, in het belang van je kind.’ Later die avond had ze gehuild en me dicht tegen zich aan gehouden. De volgende ochtend gingen we weer op weg en kocht ze die ring bij een pandjeshuis in Nantes voor een bedrag waarmee we zes nachten in een pension hadden kunnen slapen. Toen ik haar vroeg waarom, zei ze: ‘Zo blijven we onzichtbaar. Zo houden we de Man in het Zwart voor de gek. Want hij wil je pakken, Viane. Omdat hij altijd honger heeft.’

Ik verkocht de ring. Ik vond een winkel die sieraden kocht voor contant geld. Een magere man met een juweliersloep legde hem op de weegschaal en noemde zijn prijs. Achthonderdvijftig franc, iets meer dan waarop ik had gehoopt. Dat scheelde weer een paar maaltijden. Voorlopig was het genoeg. Goed, dacht ik, als mijn

kind geboren is, weet iedereen dat het geen vader heeft. Maar wat maakt mij dat uit? Haar vader is weg. Hij was niemand, voor mij althans. Gewoon een aardig gezicht en een bed toen ik mij verloren voelde en in de rouw was. Ik weet niet eens meer hoe hij heette en herinner me alleen de warmte van zijn bruine huid en zijn geur die aan rook, zweet en kaneel deed denken. Ook weet ik nog dat hij de rest van de nacht met zijn arm om mij heen heeft geslapen en dat ik in zijn armen paste als een pit in een perzik.

Na die ene nacht ben ik weer verder getrokken. Aan meer tijd had ik nooit behoefte. Maar in die ene nacht maakte ik hem de mijne, net als die lege hotelkamers, waarna ik weer de wereld in trok en me zo licht als distelpluis op de wind liet meedrijven.

Bagage houdt je alleen maar op. Bagage, mensen, gevoelens. Dat was de mantra van mijn moeder en die heeft jarenlang goed voor ons gewerkt, maar nu moet ik mijn tempo vertragen. De lege plek in mij heeft me dat duidelijk gemaakt: die plek in de vorm van een kind dat in mijn hart groeit. Ik gebruikte wat van het geld om een paar gehaakte babysokjes te kopen. Het haakwerk was zo fijn als antiek kantwerk. Ik bewaar ze in het zijvak van de reistas die ik al zoveel jaren bij me draag, zodat die sokjes tegen de tijd dat mijn dochter is geboren naar de zee zullen ruiken, naar de lavendel die ik in Puglia langs de weg heb geplukt, naar alle wegen die we hebben afgelegd en de vele keren dat we hebben gelachen tot de tranen over onze wangen liepen. Tegen de tijd dat ze geboren wordt, zal ze het weten. Zal ze háár kennen. Zal ze mij kennen.

‘Wanneer moet ze geboren worden?’ vroeg de vrouw met de mand vol haakwerkjes. Ze was al oud, minstens tachtig, met een gebruide huid, heldere, zilverkleurige vlekjes in haar ogen en grijs haar onder een donkere strooien hoed. Haar bruine, gekromde handen deden aan de wortels van een olijfbom denken. In de ene hield ze een half voltooid werkje, een klein wit mutsje van zulk fijn haakwerk dat het door elfjes gemaakt had kunnen zijn.

Ik gaf antwoord op haar vraag. Het viel me op dat ze me niet vroeg hoe ik wist dat mijn kind een dochter zou zijn. Ze glimlachte. ‘Een zomerkind.’ Ze had een vreemd accent. Niet de harde klanken van Marseille, maar een zangerige Noord-Afrikaanse klank.

‘Zomerkinderen zijn vervuld van licht. Hier, dit is voor jou.’ Ze gaf me een zakje met geurige kruiden. ‘Hang maar in je kledingkast,’ zei ze. ‘In de winter zullen je kleren het zich herinneren.’

Ik glimlachte en bedankte haar. Met een deel van mijn geld kocht ik ondergoed en een paar sandalen. En in een piepklein tweedehandswinkeltje kocht ik een witte blouse met borduurwerk, een zijden sjaal en een rok met belletjes eraan. Waarschijnlijk waren dat buitensporige uitgaven, maar die oude vrouw in de rue du Panier had plotseling het verlangen in mij gewekt mijn eigen spullen in mijn eigen kamer te hebben.

In de winter zullen je kleren het zich herinneren. Dat vind ik mooi. Wat me daar nog beter aan bevalt, is het idee dat ik hier dan misschien nog ben. Maar ik wil niet dat mijn kind in Marseille geboren wordt. Mijn kind zal op een rustige plek geboren worden, een plek waar ze kan bloeien en groeien.

Misschien wel in die kleine *bastide* aan de oever van de rivier. Maar goed, dat is voor later, zei ik tegen mezelf toen ik terugliep naar La Bonne Mère, waar ik in een aangename droomloze slaap viel en wakker werd van de kerkklokken op de top van de Butte.

Eerder verschenen van Joanne Harris:

Chocolat
Bramenwijn
Vijf kwarten van de sinaasappel
Stranddieven
Gods dwazen
Bokkensprongen (korte verhalen)
Schimmenspel
Schaakmat
Rode schoenen
Blauwe ogen
De zoetheid van perziken
Een klasse apart
De aardbeiendief

Samen met Fran Warde schreef zij het kookboek:

De Franse keuken

Voor jonge lezers schreef zij:

Vuurvolk
Runenvuur

Eerste druk oktober 2025

Oorspronkelijke titel *Vianne*

Oorspronkelijke uitgever Orion Fiction, an imprint of the Orion Publishing Group Ltd, an Hachette UK Company

Copyright © Frogspawn, Ltd 2025

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2025 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Frank van der Knoop

Omslagontwerp Het Omslag Atelier

Omslagillustratie Shutterstock / FooTToo

Opmaak binnenwerk Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 261 8116 0

ISBN e-book 978 90 261 8117 7

ISBN luisterboek 978 90 261 8118 4

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining niet toegestaan.